

stemmer med selve den oprindelige Forligsgivnings egen Aand, og at man uden tvivl i den Henseende vilde have truffet andre Bestemmelser, dersom man ikke havde maattet slutte sig til en foresunden Retsstilstand. I Hovedsagen kan jeg altsaa Intet finde at erindre derimod. Men paa den anden Side, skal jeg dog tillade mig at bemærke, at jeg paa ingen Maade kan betragte det som Noget, der har sær Hæft, eller er fremkaldt af en almindelig og dybtfølt Nødvendighed af at træffe andre Bestemmelser. Hvad jeg tidligere har udtalt som min Mening, er derfor mere udgaaet fra en almindelig principmæssig Opfatning af den Maade, hvorpaa jeg ønsker alle vore kommunale Forhold ordnede, derunder ogsaa indbefattet Valg af de administrative Embedsmænd for Communerne, og fra min principmæssige Anskuelse af den Indflydelse, som det folkelige Element bør have paa selve Retspleien gennem Edførne. Derimod troer jeg ikke, at Nogen med Alvor vil kunne paastaae, eller endnu mindre godtgjøre, at denne Reform fremgaaer af nogensomhelst Følelse af praktisk Nødvendighed. Det forholder sig ganske sikkert, som den høitærede Justitsminister paa et andet Sted har ytret, at denne Deel af vor Lovgivning staaer som et høist hæderligt og udmærket Monument i hele vor Lovgivning, og jeg for mit Bedkommende har ofte deri fundet en mærkelig Modsætning til det Svævende, Uklare og Usikre i Lovsprog og Lovtaale i mange senere af vore Love, som dog ellers nyde en vis Anseelse. Det er ogsaa ganske vist, at den har virket meget til Gavn her i Landet, det beviser allerbedst det overordentlig store Antal Sager, der overalt aarlig blive afgjorte ved Forlig. Herimod kan det naturligvis ikke være nogen Indvending, at der kan være Sager, der afgjøres urigtigt og uheldigt ved Forlig; thi det er jo en Skæbne, som Forligskjendelser ogsaa dele med Domme, som dog Ingen vil kunne paastaae altid ramme det Rigtige, og i alt Fald have de det forud for en mindre heldig Afgjørelse ved Dom, at de ikke ere paadungne, men antagne med den paagældende myndige Mands egen frie Villie. Det er ogsaa fuldkommen vist, at denne Lovgivning nyder endogsaa stor Anseelse

i en langt videre Kred. Det er saaledes vel bekendt, at navnlig i de offentlige Forhandlinger om de slesvigiske Forhold har det været et stadigt Formaal for Nordflesvigernes Dnsse af de danske Institutioner først og fremmest at faae Forligsgivningen overført paa deres Forhold. Medens mange andre Indretninger her i Landet i Modsætning hertil have af vore Fjender været benyttede som affrækkende Midler, er der netop altid henviist til vor Forligsgivning som noget særdeles Tiltalende, og det er ganske vist, at den fremfor nogen anden af alle vore Love har tildraget sig Opmærksomhed hos Udlandets Jurister i Litteraturen, og at der meget hyppigt har af fremmede Regjeringer været indhentet Oplysninger derom. Det er derfor en Reform, som jeg anseer for vel stemmende med vor hele Udvikling og navnlig med den Retning i samme, som jeg i ethvert Forhold efter ringe Gyne skal understøtte; men den fremgaaer ingenlunde af paatrængende Misbrug eller Ulemper, der kræve øieblikkelig Afhjælpning. Jeg troer, at begge Dese ere Sætninger, der i deres Almindelighed ikke let ville blive modsagte. Jeg kan derfor heller ikke skjønne Andet, end at det er et Lovarbejde, som Landstinget maa tage under meget alvorlig, nøagtig og omhyggelig Overveelse, og til hvis muligt fuldkomne Udførelse det navnlig maa give sit Bidrag, uden Hensyn til, om det maatte medføre en Opfattelse af det Dieblit, hvor det kunde faae Lovskraft. De Grunde, der ere anførte for Nødvendigheden af meget hurtigt at maatte tilendebringe mange andre Sager, finde ingenlunde Anvendelse her. Vi have maattet vedtage og ville i de paafølgende Dage fremdeles komme til at vedtage saagodtsom samtlige finansielle Love og hvad dermed staaer i Forbindelse, og maae derved finde os med Resignation i, at vi hverken kunne gjøre fra eller til med Hensyn til Sagernes Realitet. Det er Noget, som ligesom frem er praktisk nødvendigt, og jeg skal derfor ikke spille et eneste Ord paa tomme Beeflager over Noget, der i og for sig ikke er ønskeligt, men dog finder et Slags Medhold i den særegne Stilling, hvori Landstinget staaer til alle Bevillingsager. Fra den Side betragtet lader det sig ingenlunde retfærdiggjøre, at vi